

[Udenrigsministeren]

af den dagsorden, der refereres til i forespørgslen.

Regeringens holdning til problemerne i forbindelse med atomprøvesprængninger har til stadighed været bestemt af ønsket om at støtte ethvert realistisk forsøg på at bringe disse prøvesprængninger til ophør. Regeringen har i fuld overensstemmelse med dagsordenen fra 3. maj 1984 givet udtryk for denne grundlæggende holdning, og det er senest sket i mine indlæg på den 3. gennemgangskonference vedrørende ikke-spredningstraktaten i september sidste år, og det er sket under FNs 40. generalforsamling. Det er også sket i forsvarsministerens indlæg under det såkaldte NPG-forsvarsministermøde i Würzburg, hvor den stærke danske støtte til bestræbelserne for et omfattende atomprøvestop igen blev understreget.

Regeringen har således løbende i FN, i EPS-kredsen, i NATO og under tosidede drøftelser klart tilkendegivet, at Danmark finder, at et omfattende prøvestop må anses for at være et væsentligt skridt i retning af kernevåbenedrustning, og vi har opfordret til, at der bliver indgået en aftale herom.

Når dette er sagt, må det også understreges, at regeringen finder, det må være en forudsætning for internationale aftaler om nedrustning og våbenkontrol, at de kan verificeres eller kontrolleres, og det gælder i ganske særlig grad, når nationernes sikkerhed og – sagt lidt dramatisk – deres fortsatte beståen som selvstændige stater kan trues netop ved, at indgåede aftaler ikke bliver respekteret.

Spørgsmålet om at kunne kontrollere aftaler er jo ikke blot et internationalt fænomen. Vore egne nationale regler og love forudsætter jo også en vidtgående kontrol. Hele retsordenen – og det gælder både den nationale og den internationale retsorden – må nødvendigvis baseres på kontrol. Hvis overholdelse af en vigtig aftale ikke kan kontrolleres, opstår der let en situation med usikkerhed og mangel på tillid, mangel på orden.

Specielt når det gælder atomprøvesprængninger, er kontrol vigtig. Hvis man savner kontrol, og hvis der er mulighed for at lave hemmelige prøvesprængninger i strid med indgåede aftaler, ville det jo give den part i en aftale, der ikke overholder den, en mulighed for at nyudvikle atomvåben og nye, avancerede våbensystemer, og det ville igen skabe en mangel på balance. Det er også et

forhold, som for nylig er blevet erkendt af Sovjetunionen, efter at man fra den side i en årrække på nedrustningskonferencen i Genève har afvist at drøfte kontrol – eller, som det hedder, verifikation, herunder verifikation på stedet.

I sidste del af 1970'erne blev der ført tresidede forhandlinger om en omfattende atomprøvestopaf tale imellem USA, Sovjetunionen og Storbritannien. Disse forhandlinger blev afbrudt i 1980, først og fremmest på grund af den tillidskrise, der fulgte efter Sovjetunionens invasion i Afghanistan.

Siden da har forhandlingerne om en sådan aftale hovedsagelig været ført på nedrustningskonferencen i Genève. Spørgsmålet om stop for atomprøvesprængninger har desuden været et fast dagsordenspunkt på FNs generalforsamlinger.

Nu deltager Danmark jo ikke i nedrustningskonferencen, som kun har 40 medlemmer, men vi har på FNs generalforsamlinger gjort det fuldstændig klart, at vi betragter en omfattende atomprøvestopaf tale som et særdeles betydningsfuldt skridt, fordi et stop vil få en væsentlig indflydelse på kernevåbenedrustning, og fordi vi tror, at det vil kunne hindre spredning af kernevåben.

Det blev fremhævet i danske indlæg på FNs 39. og 40. generalforsamling i henholdsvis 1984 og 1985.

På den 39. generalforsamling kom denne grundlæggende danske holdning også til udtryk ved, at Danmark var medforslagsstiller til en australsk-newzealandsk resolution, der opfordrede nedrustningskonferencen i Genève til at nedsætte en arbejdsgruppe ved indledningen af sine samlinger i 1985. Ifølge denne resolution skulle arbejdsgruppen ikke have mandat til at indlede øjeblikkelige forhandlinger om en traktat, men skulle i første omgang behandle såvel spørgsmålet om omfang som spørgsmålet om kontrol med og overholdelse af en traktat.

På FNs 40. generalforsamling lagde Danmark sammen med bl.a. New Zealand og Australien og også de øvrige nordiske lande på ny et forslag frem vedrørende nødvendigheden af en snarlig indgåelse af en aftale om et omfattende prøvestop.

Forslaget understreger, at en traktat, som forbyder atomprøvesprængninger, er af afgørende betydning i bestræbelserne på at standse kernevåbenkapløbet og på at forhindre